

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT _____ JAARGANG 46 / 30 OKTOBER 2025/ Nr 8

De voortdurende strijd met de

CYBER CRIMINEEL

Cybercriminelen worden steeds slimmer en vindingrijker. Bijscholing en een *mystery guest* die rondloopt in de gebouwen moeten UM'ers bewuster maken van de gevaren. "Hele webpagina's worden nagemaakt, bijna niet te onderscheiden van het origineel"

P. 6-7

Een einde aan de PIEP?

Komen mensen met tinnitus ooit van het constante gepiep in hun oren af? Met nieuwe behandelingen slagen Maastrichtse onderzoekers er steeds beter in om klachten te verminderen

P. 5

Illustratie: Simone Golob

**Prof vecht ontslag aan bij hof:
"Kansrijke terugkeer
is een illusie"**

P. 3

**Rivalen slaan handen ineen:
concurrentie voor bouw Einstein
Telescoop wordt steviger**

P. 3

Snacken

“Hebben jullie trappen op kantoor? Dan loop je die toch tien keer op en af?” Mijn sportcoach stelt voor dat we op de redactie veel meer gaan bewegen. Iedere dag pauze nemen met wat kleine oefeningen tussendoor. “Geef het goede voorbeeld.” Ja, al dat zitten is vreselijk slecht, dat weten we allemaal, maar iets eraan doen? “Gewoon een klokje zetten en van die bureaustoel afkomen”, roept hij. Ik knik, hij heeft gelijk. Maar ik verklaar hem tegelijkertijd voor gek. Zie je me al naar adem snakken op de trap op dinsdagmiddag twee uur? Als ik de tips van de coach aankaart bij collega's, voel ik me meteen gesteund, want hé, *niemand* wil die trappen op en af hollen.

Jaren geleden kwam iedere week de Health & Fitness langs op de redactie. Dan zette een medewerker van UM Sport een kwartier lang een muziekje op, haalde wat attributen tevoorschijn, terwijl wij met z'n vijven of zessen zonder schoenen op een rij stonden (heel toevallig drukte altijd dezelfde redacteur zijn snor; de ene keer had hij een interview, de andere keer was hij 'gewoon' een rondje lopen). We deden *wall sits* en *jumping jacks*, stonden een minuut op één been te balanceren en gingen met elastieken in de weer.

Deze vorm van bewegen heet *exercise snacking*, las ik vorige week in *de Volkskrant*. *Snacking*, tja, klinkt leuker dan het is. Verspreid over de dag doe je een paar minuten lang een aantal bewegingen om even de hartslag omhoog te brengen. Zulke korte, intensieve 'snacks' zouden de conditie en stofwisseling verbeteren, meldt het artikel.

Nu sporten bijna alle *Observant*-medewerkers wel in hun vrije tijd, van één tot twee keer per week: zwemmen, yoga, voetbal, cardio- en krachttraining. Maar eerlijk: we zitten vooral héél veel. Ga wandelend interviewen, is ooit geopperd. Klinkt aantrekkelijk, maar met een opschrijfboekje in de hand, is dat geen optie. Collega Riki Janssen was laatst op bezoek in het studentenservicecentrum waar een medewerker altijd online vergadert aan een sttafel. Mooi. Het deed me denken aan een elektronisch verstelbaar bureau dat *Observant* ooit heeft aangeschaft en eigenlijk alleen op maandagochtend door onze financiële man wordt gebruikt (lees: hij zit erachter). Ik heb me voorgenomen het naar mijn kantoor te verslepen; een goed begin om de bloedsomloop in de benen te stimuleren. Misschien moet het daarna rouleren.

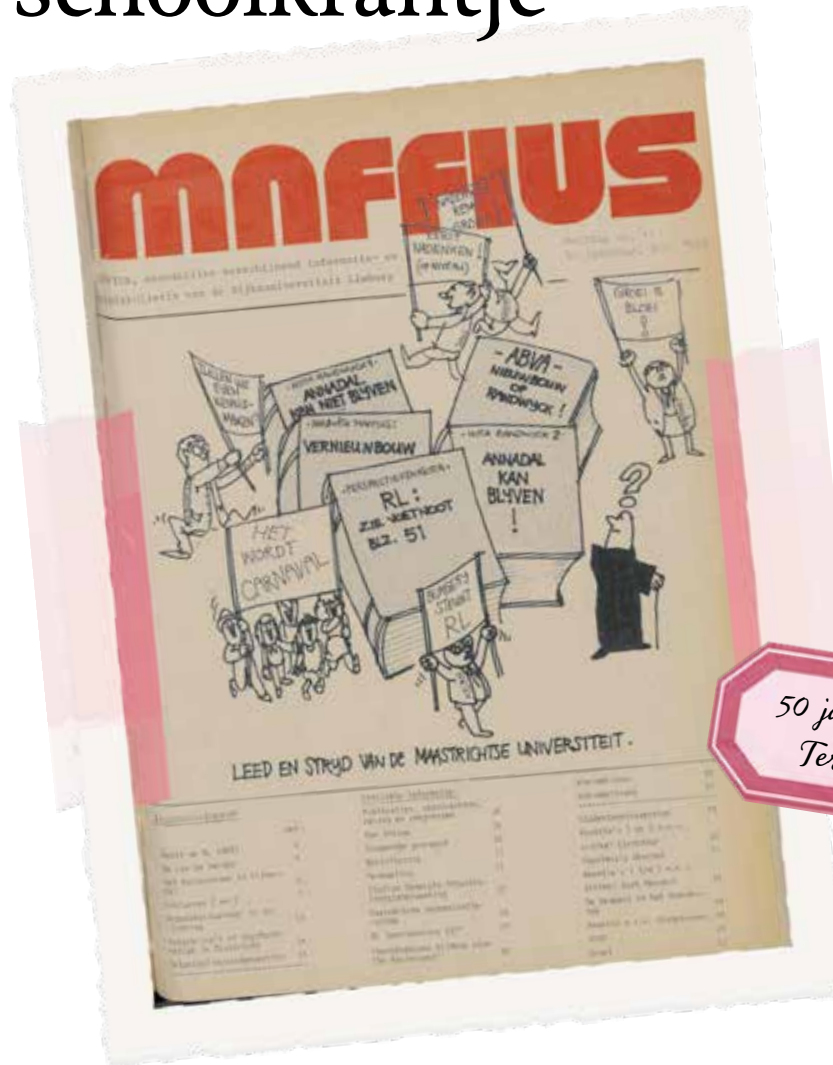
'Ik hoop dat het tegen kerst hier staat', tik ik op, terwijl ik een hapje van m'n mueslireep neem en mijn grote tenen strek. Het begin van een *snaxercise*.

Wendy Degens

De hoofdredacteur geeft een kijkje achter de schermen van de redactie

Maffius was veel meer dan een schoolkrantje

50 jaar universiteit:
Terug in de teit

Voorpagina Maffius,
december 1978

'75-'80:

De naam alleen al. *Maffius*, zo noem je toch alleen een schoolkrantje? Volgeschreven, zo denk je dan, door maketels die hun vriendjes aan het lachen willen maken met flauwe grappen over de leraren en de directeur. Maar nee, de voorloper van *Observant*, want daar hebben we het over, blijkt aanmerkelijk serieuzer dan dat. Begonnen op 1 januari 1975, nog geen half jaar na het officiële begin van de Maastrichtse medische faculteit, is het van meet af aan een kritisch orgaan dat niet schroomt om welke echte of vermeende misstand ook, stevig aan te klagen. Volgeschreven door medewerkers, nauwelijks studenten. En in die zin dus minder een schoolkrant.

Maar waarom die naam, *Maffius*? Tja, daar hadden de initiatiefnemers een verhaaltje bij. De 'universiteit i.o.' (in oprichting) te Maastricht, begon haar veroveringstocht van historisch stedelijk vastgoed aan de Tongersestraat 53, het voormalige Jezuïetenklooster daar. Het pand werd overgenomen inclusief een bibliotheek van 250 duizend banden, een tuinman en een klusjesman en volgens

de redactie een wezentje dat door het leven ging als het "kwade geweten" dan wel "het kritische bewustzijn" van de Jezuïeten: Maffius. Een klein dik monnikje met een heilig aureool rond het kale koppie, dat voortaan als mascotte zijn streken op de universitaire/facultaire gemeenschap mocht botvieren.

Dat was het verhaaltje. De echte oorsprong van de naam was uiteraard prozaïscher: de nieuwe instelling was immers een medische faculteit, afgekort MF. En ja, zeg het hardop en je bent er al bijna.

In die faculteit heerste, dat moet gezegd, een rebelse geest. Niet voor niets was men nog vóór de officiële goedkeuring uit Den Haag van start gegaan met het onderwijs. Dat betekende dat de eerste docenten en studenten van het avontuurlijke soort waren, niet al te snel geïmponeerd door gezagsdragers en bereid de strijd aan te gaan waar dat nodig werd geacht. Maar hoe doe je dat? Dan heb je op zijn minst een communicatiekanaal nodig, een eigen medium, zoals elke zichzelf respecterende universiteit een eigen blad had. Maastricht, ook al waren ze nog 'i.o.', kon niet achter-

blijven, zo vonden die medewerkers. Het was wel enigszins tegen het zere been van de tamelijk autoritair aangelegde oervader van de universiteit, bestuursvoorzitter Sjeng Tans, maar tegengehouden heeft hij het niet "en ook later", zegt *Maffius*-medewerker van het eerste uur Gerard Majoor, "heeft hij nooit ingegrepen, censuur is er niet geweest." Wel werd al in het eerste jaar de nieuw aangestelde universitaire voorlichtingsfunctionaris, Joep Offermans, toegevoegd aan de redactie als "adviseur". Zonder veel consequenties, deze ex-priester was eerder vriendelijk dan doortastend. En de redactie had er zich vermoedelijk ook weinig van aangetrokken, al was het maar, zegt Majoor, omdat een "uitlaatklep broodnodig was; iets als een faculteitsraad was er toen ook nog niet, Tans zag dat als een motie van wantrouwen".

Heilige huisjes waren er genoeg destijds, en het grappige is: die werden vooral verdedigd tegen aanvallen van binnenuit. Want de faculteit kende een experimentele opzet en trok om die reden veel progressieve idealisten: een nieuw onderwijssysteem, nadruk op de eerstelijnsge-

De eerste docenten en studenten waren van het avontuurlijke soort, niet al te snel geïmponeerd door gezagsdragers

zondheidszorg en dus niet op een volbloed academisch ziekenhuis, een horizontale organisatiestructuur met veel dwarsverbanden zodat vakgroepen, laat staan wetenschappelijke instituten, geen koninkrijkes konden worden. En wat gebeurde er? Kijk in Randwyck, waar de wat Majoor noemt "megalomane ideeën" van destijds nu in steen zijn te bewonderen, ondanks de "best pittige stukjes" waarin hij er in *Maffius* tegen fulmineerde.

In 1980 was het gedaan met het huisorgaan, de universiteit werd groter, het schoolkrantstadium was voorbij, de satirische insteek had zijn beste tijd ook gehad, de Rijksuniversiteit Limburg verdiende een beter en vooral journalistiek professioneler blad. En dat leest u nu nog steeds.

Wammes Bos

Dit is een serie over 50 jaar UM. Op 11 september 1975 gaf de Tweede Kamer unaniem het officiële startsein voor de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht. We duiken in onze eigen archieven: welke opzienbarende, grappige, belangrijke of wonderlijke nieuwsjes komen we tegen?

Ook in hoger beroep mag professor niet terug naar UM

Vorig jaar raakte een hoogleraar van de Maastrichtse vakgroep voedings- en bewegingswetenschappen zijn baan kwijt. De rechter oordeelde dat hij verwijtbaar heeft gehandeld door een collega van seksueel grensoverschrijdend gedrag te beschuldigen. In hoger beroep veegt het hof dat argument van tafel. Maar zijn baan krijgt hij niet terug, daarvoor zijn de arbeidsverhoudingen onherstelbaar verstoord.

De professor (we noemen hem X), gespecialiseerd in onderzoek naar diabetes, werd per 1 juli 2024 ontslagen na een rechtszaak in Maastricht. X was het daarmee oneens en ging in hoger beroep. Hij wilde zijn baan terug. Zou dat niet lukken, dan eiste hij een zogeheten billijke vergoeding van minstens een miljoen euro.

Toon

De ontslagcasus houdt verband met de al jarenlange moeizame verhoudingen tussen twee vakgroepen aan de Universiteit Maastricht (voedings- en bewegingswetenschappen en humane biologie) en de escalatie daarvan. Aanleiding waren plannen voor een nieuwe leerstoel én een geëmotioneerde e-mail waarin X allerlei beschuldigingen uitte aan het adres van een collega-prof bij humane biologie. Zo schreef hij in die e-mail, gericht aan Rianne Letschert, voorzitter van het college van bestuur: “Moet ik hem dan gaan vertellen dat je op het werk niet intimideert? Dat je je lul in je broek moet houden? Is dat mijn taak, of moeten jullie de signalen oppakken en naar mensen luisteren?” In tegenstelling tot de Limburgse rechter gaat het hof niet mee in de overtuiging dat X met de uitlatingen zou hebben gedoeld op vermeend seksueel grensoverschrijdend gedrag. Wel zijn de woorden en de toon “ver beneden het peil dat men van een hoogleraar mag verwachten”.

Advocatenkantoor

Omdat X in die bewuste e-mail ook klaagde over een gevoel van sociale onveiligheid en vond dat de FHML-decaan meermaals beslissingen had genomen ten nadele van zijn vakgroep, besloot Letschert destijds tot een onafhankelijk onderzoek naar de situatie op de werkvloer. Later volgde een persoonsgericht feitenonderzoek (gericht op X) door een advocatenkantoor. Hoewel de UM had beloofd dat dit onafhankelijk zou gebeuren, is daar geen sprake van, aldus het hof. In het verleden heeft de universiteit het kantoor al eens ingeschakeld in arbeidsrechtelijke kwesties. Bovendien had de ‘advocaat-onderzoeker’ zelf toegegeven

Illustratie: Simone Golob

niet onafhankelijk te zijn. Het hof tikt de UM op de vingers: hiermee wekt ze “de schijn van vooringenomenheid”.

Illusie

Zowel de hoogleraar als de UM hebben elkaar ernstige verwijten gemaakt; er is sprake van een verstoorde arbeidsverhouding, luidt het oordeel. Een “kansrijke terugkeer” op de werkvloer noemt het hof “een illusie”. Uit een opsomming van klachten blijkt volgens het hof dat X “een basaal gevoel van niet gehoord voelen en onveiligheid” heeft. Daarbij verwijt X diverse leidinggevenden, die deels ook vandaag de dag nog werkzaam zijn bij de faculteit en onderzoeksinstituut NUTRIM (waar de

vakgroepen onder vallen), niets aan de situatie te hebben gedaan. Tegelijkertijd ziet het hof dat er bij de UM geen enkel vertrouwen is om X weer terug te halen, gelet op bijvoorbeeld de “ernstig beschadigde” relatie met de decaan. De prof krijgt zijn baan niet terug en ook de gevraagde billijke vergoeding wordt niet toegekend. Wel – zo was vorig jaar al besloten in de rechtbank – heeft hij recht op een transitievergoeding van bijna 136 duizend euro.

Wendy Degens

Observant heeft de namen van de hoogleraren niet genoemd; er is geen publiek belang bij gediend om die bekend te maken

Rivalen Saksen en Sardinië gaan samenwerken Concurrentie voor bouw Einstein Telescoop wordt steviger

Waar wordt de Einstein Telescoop gebouwd? Ruim een jaar voordat dat besluit valt, barst de strijd steeds meer los. Zeker nu de twee concurrenten van de Zuid-Limburgse kandidatuur de handen ineenslaan. De voorkeur van de Duitse federale regering lijkt een belangrijke rol te gaan spelen.

Eind 2026 of in 2027 moet duidelijk worden waar het ondergrondse observatorium voor zwaartekrachtgolven neerstrijkt. Nederland, België en de Duitse deelstaat Noordrijn-

Westfalen werken samen aan een bidbook voor hun grensgebied, de Euregio Maas-Rijn. Italië, dat de detector op het eiland Sardinië wil bouwen, geldt al jaren als voornaamste concurrent.

De Oost-Duitse deelstaat Saksen liet echter al een tijdje doorschemeren ook interesse te hebben: het project zou de economie in het voormalige mijngebied kunnen stimuleren. Die kandidatuur is sinds vorige week officieel. Saillant is dat Saksen samen wil optrekken met Sardinië. Dat bevestigde Günther Hasin-

ger, topman achter de Saksische kandidatuur, afgelopen weekend in de Belgische krant *Het Belang van Limburg*. Daarbij richt men zich op twee detectoren met een aangepaste vorm. Het uitgangspunt voor het observatorium is een driehoek, maar uit Italië klinkt al langer de suggestie om te kiezen voor een goedkopere L-vorm. Om dezelfde metingen te kunnen doen als een driehoek, moet deze gekoppeld worden aan een tweede L-vormige detector

Lees verder op pagina 8

De polarisatie-spiegel

“

Terwijl ik dit schrijf, is de verkiezingsuitslag nog niet bekend. Maar één ding is zeker: we gaan een tijd tegemoet waarin bij vrijwel elk belangrijk onderwerp twee groepen recht tegenover elkaar komen te staan. In deze verkiezingsperiode is bijzonder duidelijk geworden hoe gepolariseerd de samenleving is.

In de vorige editie van *Observant* leggen drie wetenschappers uit dat polarisatie eigenlijk heel menselijk is. Er zit van alles achter. Er is bijvoorbeeld een toename van wij-zij-denken in de samenleving, mensen hebben subjectieve ervaringen die angst kunnen oproepen, en er is behoefte aan controle bij onzekerheid. De menselijkheid van polarisatie zet me aan het denken. Wat zie ik eigenlijk als ik in de polarisatiespiegel kijk?

Bijvoorbeeld als ik kijk naar de discussie over de bezuinigingen op hoger onderwijs en wetenschap. Het is als academicus bijna vanzelfsprekend dat je er tegen bent. Want, hoe kun je voor iets zijn dat zulke grote gevolgen heeft voor de academische wereld? Hoe kun je voor iets zijn dat directe persoonlijke gevolgen kan hebben voor jezelf, je collega's of je studenten? Ook de universiteit als instituut moet zich natuurlijk tegen de bezuinigingen uitspreken. Bezuinigen zet de kwaliteit van onderwijs onder druk, schaadt de wetenschap en heeft economische consequenties.

Maar het debat over die bezuinigingen heeft alle kenmerken van een gepolariseerd debat. In zo'n debat staan twee kampen lijnrecht tegenover elkaar. Het doel is niet om elkaar te overtuigen, maar om de mensen die ertussenin zitten aan jouw kant te krijgen. Je bent 'voor' of 'tegen'. We worden gedwongen om ons op de 'tegenpool' te positioneren, en zijn zo zelf onderdeel van dit gepolariseerde debat geworden.

Het spiegelbeeld wordt steeds duidelijker: we zitten muurvast in een wij-zij-denken over de maatschappelijke waarde van wetenschap en hoger onderwijs. En eerlijk gezegd zie ik niet goed hoe we daar nog uit kunnen komen. Dat frustrereert. Want door polarisatie is het steeds moeilijker om echt naar elkaar te luisteren, om verschillende perspectieven te onderzoeken en ze te leren begrijpen. Terwijl juist deze onderzoekende houding aan de basis moet staan van de wetenschap en van wat we onze studenten leren.

”

Tiuri van Rossum,
onderzoeker naar lerende organisaties
bij SBE

serie zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Michaella Vanore
(1986, Colorado,
Verenigde Staten)

\ Onderzoeker en
docent bij Maastricht
Graduate School of
Governance/UNU-MERIT,
opleidingsdirecteur
Global Studies

\ Burgerlijke staat:
samenwonend

\ Woont in:
Herten

Foto: Joey Roberts

“ Soms kun je hetzelfde als je partner zeggen, maar iets heel anders bedoelen ”

Als ik vroeger uit mijn slaapkamerraam keek, zag ik... hoge bergen. Ik ben opgegroeid in een klein plaatsje in Colorado. We woonden op de rand van een heuvel, waardoor het voelde alsof ons huis op palen stond. Mijn kamer keek uit op de vallei, het bos en het enge huis van de burens. Eng omdat de lamp op de veranda en de vlag die ze uit hadden hangen, samen vreemde schaduwen maakten, mijn fantasie sloeg ervan op hol. Was het een fijne plek om op te groeien? Ik hou enorm van het landschap, dat zal voor altijd deel van mijn ziel uitmaken. Maar de gemeenschap was gesloten en diepreligieus. Toen mijn broer en ik ons voor Halloween als Egyptische goden hadden verkleed, werd de oudercommissie ingeschakeld. We zouden duivelaanbidders zijn.

Het beste en slechtste aan werken in de academische wereld. Het beste is dat je in contact komt met mensen uit allerlei verschillende hoeken, zeker hier in Maastricht. Het slechtste is dat je te maken hebt met grote ego's en een systeem dat dat narcisme in de hand werkt. Of je nu een promotieplek probeert binnen te halen of een subsidie, het loont om jezelf goed te verkopen.

Welk nieuws maakt je boos? Oei, er zijn veel gegadigden. Alles wat met dieren mishandeling heeft te maken. De mens is op een queeste naar macht en is slim geworden in hoe wreed die kan zijn. Ik heb een zwak voor dieren, wilde vroeger primatoloog worden. Nu heb ik twee katten, tijdens de coronapandemie geadopteerd uit Spanje. We haalden ze op van een verlaten vliegveld, want mensen mochten niet vliegen.

Favoriete film? Ik hou van *trashy* monsterfilms, vooral stop motion horror, maar zoiets als *Godzilla* vind ik ook leuk. Ik weet nog dat mijn moeder een keer wegliep in de bioscoop bij een oorlogsfilm, haar eerste man had in Vietnam gediend. Ik vond haar toen echt hypersensitief, maar nu ik ouder ben snap ik het. Ik kom in mijn werk al zoveel ellende tegen [Vanore doet onderzoek naar migratie], dat ik voor mijn entertainment geen drama meer wil zien.

Ik bel mijn moeder... vaak. Ze is heel grappig, deelt vreselijke wijsheden. Dan zegt ze bijvoorbeeld heel sarcastisch dat het beter is om er goed uit te zien dan om je goed te voelen, terwijl voor haar op dat moment geen van beide waar is vanwege gezondheidsproblemen. Ze maakt alles lichter. Mijn vader – mijn ouders zijn gescheiden – is heel anders. Hij is een enorm compassievolle man, luistert heel goed, maar heeft ook iets afstandelijks. Het is moeilijk om contact met hem te maken. Eigenlijk is hij gemaakt voor alleen zijn. Soms verdwijnt hij in de wildernis, deze zomer nog twee weken. Niemand die weet waar hij is, z'n telefoon laat hij thuis. Dat wij bezorgd zijn, begrijpt hij niet. Hij was gewoon vissen.

In dit land zou ik nog wel eens willen wonen. Ik ben eigenlijk heel blij in Nederland. Daarbij weet ik niet of ik nog de puf heb om weer te emigreren. In het begin moet je veel investeren: een nieuwe taal en cultuur leren kennen, nieuwe vrienden maken. Zelfs terugverhuizen naar de Verenigde Staten zou me zwaar vallen. Ik ben er al zo lang weg, alles is veranderd. Ook daar moet ik het land, de cultuur

en zelfs de taal opnieuw leren kennen. Laatst probeerde ik mijn moeder uit te leggen dat we een nieuwe CV-ketel nodig hadden, maar ik wist het Engelse woord voor CV-ketel niet. Ik kwam hier op mijn 22^e, ik ben nooit een volwassene met een eigen huis in de VS geweest.

Het moeilijkste aan de liefde. Je realiseren dat je hetzelfde kunt zeggen, maar iets heel anders kunt bedoelen. Ik ben gewend om heel duidelijk mijn emoties te benoemen – misschien is dat iets Amerikaans, of gewoon hoe ik ben opgevoed. Mijn Nederlandse partner zegt het zonder woorden, ik moet tussen de regels door lezen.

Dit boek moet iedereen hebben gelezen. Twee boeken, van dezelfde schrijver, primatoloog Frans de Waal. *Zijn we slim genoeg om te weten hoe slim dieren zijn?* gaat over hoe wij als mensen tegen dierlijke intelligentie aankijken, hoe de opvattingen daarover zijn veranderd door de jaren heen. Het laat zien hoe wetenschappers proberen te bepalen wat de waarheid is. Het tweede boek, *Anders*, is een heel genuanceerde uiteenzetting over gender, vanuit allerlei verschillende perspectieven. Dat laat zien hoe wetenschappers zo'n complex onderwerp aanpakken.

Ik zit te veel op mijn telefoon. Dat klopt, ik kan mezelf compleet verliezen in het zoeken naar recepten. Ik ben thuis de kok, mijn partner kan veel, maar niet koken. In het begin van onze relatie hebben we menig discussie gevoerd over het belang van gekookte aardappels. Inmiddels hebben we een compromis gevonden in de vorm van veel jus. Of ik Amerikaans eten mis? Vroeger wel, dan stuurde mijn moeder me pakketjes met bepaalde ingrediënten zodat ik het zelf kon maken. Maar inmiddels is het aanbod in de supermarkt zo groot dat ik alles gewoon hier kan krijgen.

Beste kwaliteit van mijn partner. Hij is enorm empathisch. Het is makkelijk te missen, door zijn zelfverzekerdheid denken mensen soms dat hij zijn mening al gevormd heeft, maar bij iedere beslissing is hij continu aan het peilen hoe anderen zich daarbij voelen. Dat maakt hem tot een fantastische leider.

Cleo Freriks

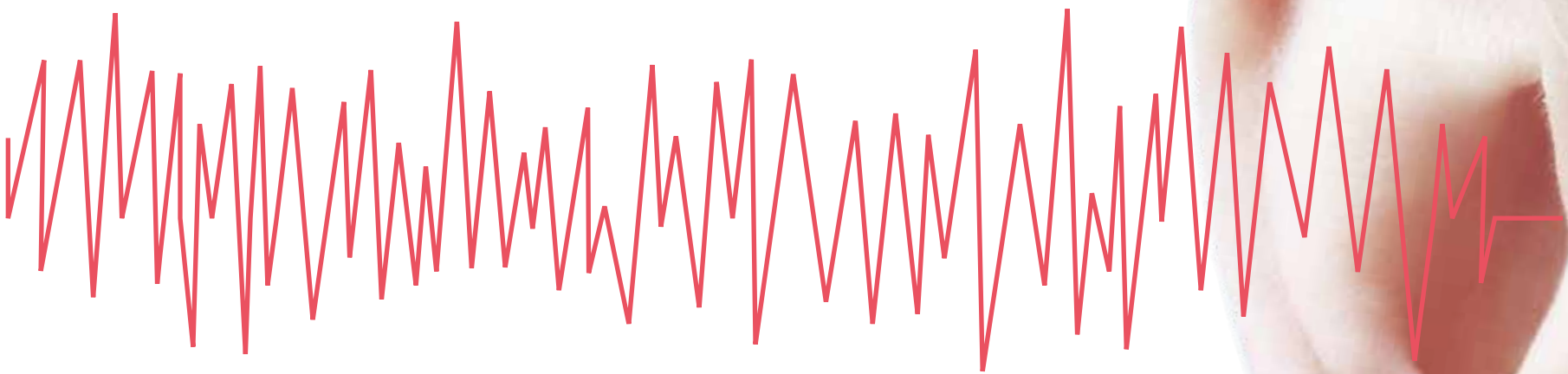
Hier verschijnt wekelijks een portret van een student of medewerker

Tinnitus aanpakken via diepe hersenstimulatie

Het dempen van de oorverdovende pieptoon

Een constante hoge piep in je oren. 'Wen er maar aan', was lange tijd de boodschap voor mensen met oorsuizen, oftewel tinnitus. Met nieuwe therapieën lukt het echter steeds beter om klachten te verminderen. Diepe hersenstimulatie vormt het volgende hoofdstuk, dat misschien zelfs de precieze bron van het geluid kan onthullen.

Tekst: Dennis Vaendel Foto: Shutterstock

Wekelijks belanden er nog enkele in haar inbox, vertelt Jana Devos, promovenda aan de faculteit Health, Medicine and Life sciences (FHML) en psycholoog bij het audiologisch centrum van het MUMC+. Mailtjes van mensen die zich willen aanmelden als proefpersoon voor een mogelijke tinnitusbehandeling via een elektrode diep in het brein. Dat de oproep al in 2020 de deur uitging en online nadrukkelijk staat dat meedoen niet meer mogelijk is, houdt hen blijkbaar niet tegen.

Het laat zien hoeveel mensen wanhopig op zoek zijn naar een oplossing voor het onophoudelijke gepiep, gezoem of geruis in hun hoofd, aldus Devos. Volgens een Maastrichtse studie uit 2022 kampt zo'n 14 procent van de volwassenen wereldwijd met tinnitus, wat in Nederland alleen al neerkomt op miljoenen mensen. Een bekende boosdoener is langdurige blootstelling aan hard geluid – tijdens het uitgaan, op het werk, of via het luisteren van muziek via oortjes – maar bijvoorbeeld ook infecties, een klap tegen het hoofd of gehoorverlies door ouderdom zijn oorzaken. Lang niet iedereen heeft er last van. "Velen gaan er niet eens mee naar de huisarts of zijn geholpen met informatie over de aandoening", zegt Mark Janssen, universitair hoofddocent aan de FHML en neuroloog-klinisch neurofysioloog in het MUMC+. Maar bij een paar procent van de volwassenen – honderdduizenden Nederlanders – is het erger en "kan het zelfs leiden tot slaapproblemen, angst, depressie".

Deze groep meldt zich doorgaans in het ziekenhuis. In sommige gevallen biedt een gehoorapparaat uitkomst, terwijl een groot deel baat heeft bij cognitieve gedragstherapie. Een door Maastrichtse onderzoekers ontwikkelde aanpak geldt sinds enkele jaren als een standaardbehandeling, zegt Devos. "Je leert mensen om te gaan met de tinnitus, maar je vermindert het geluid dat ze horen niet." Dat kan wel met een implantaat in het slakkenhuis. "Maar dit is alleen mogelijk bij tinnitus-patiënten die ook ernstig slechthorend zijn", zegt Janssen.

Helaas blijft er dan een groep over waarbij niks van dit alles helpt, zegt hij. "In absolute aantallen gaat dat om best veel mensen." Uit wanhoop grijpen die nu vaak naar behandelingen die niet of onvoldoende bewezen zijn, van geluid dat de tinnitus maskeert tot stimulatie van de tong. "Sommige mensen reizen er echt de wereld voor af, geven er veel geld aan uit." Maar er gloort hoop aan de horizon. De Maastrichtse

studie met de elektrode in het brein, waarvoor Devos in 2020 proefpersonen zocht en waar ook Janssen bij betrokken is, is zo goed als afgerond en de resultaten stemmen optimistisch.

Overactief brein

Centraal staat een methode genaamd diepe hersenstimulatie (DBS). Hierbij wordt een elektrode via een klein gaatje in de schedel in het brein geplaatst en op een specifieke plek gericht. Een onderhuidse batterij stuurt elektrische pulsjes richting de elektrode die de hersenactiviteit in dit gebiedje beïnvloeden. Dit wordt al langer succesvol toegepast bij onder meer mensen met Parkinson. "Als je de stroom aanzet, dan stopt het beven bij deze patiënten vrijwel direct", zegt Janssen. Er bestaat al geruime tijd het vermoeden dat je op deze manier bij tinnitus de pieptoon kan dempen. Hoewel het onderliggende mechanisme nog niet helemaal wordt begrepen, is duidelijk dat een deel van het brein overactief is, zegt Janssen. "Het idee is dat er altijd sprake is van enige gehoorschade, waardoor het hersennetwerk dat geluid verwerkt minder informatie ontvangt via de gehoorzenuw." Ter compensatie gaat het brein zelf maar iets 'verzinnen' en ontstaat het tinnitusgeluid. "Die activiteit zou je kunnen onderdrukken door een gebiedje in dit hersennetwerk elektrisch te stimuleren. We zijn de eerste en enige onderzoeksgroep ter wereld die deze aanpak onderzoekt." Nadat eerdere studies in Maastricht bij ratten positief uitpakten, was vijf jaar geleden de tijd rijp voor proeven bij mensen. "Dat is toch altijd een spannende stap", zegt Janssen. "We weten dat DBS veilig is, maar het gaat om een ander hersengebied dan bijvoorbeeld bij Parkinson, met mogelijk ook andere bijwerkingen. Misschien verslechtert de stimulatie het gehoor of produceert het nieuwe geluiden."

Duidelijke afname

De resultaten van een studie bij vier proefpersonen, waarop Devos afgelopen dinsdag promoveerde, verschijnen naar verwachting binnenkort in een "toonaangevend wetenschappelijk tijdschrift", zegt Janssen. Tot dat moment wil hij voor de zorgvuldigheid – peer-reviewers buigen zich er nog over – geen details prijsgeven, al hint hij er wel op dat het meevalt met de bijwerkingen, terwijl een deel van personen zoals gehoopt een overduidelijke afname van de pieptoon

rapporteerde.

"Dan moet je niet denken aan een directe verbetering zoals bij het beven bij Parkinson, maar aan het maandenlang geleidelijk vervormen van het hersennetwerk."

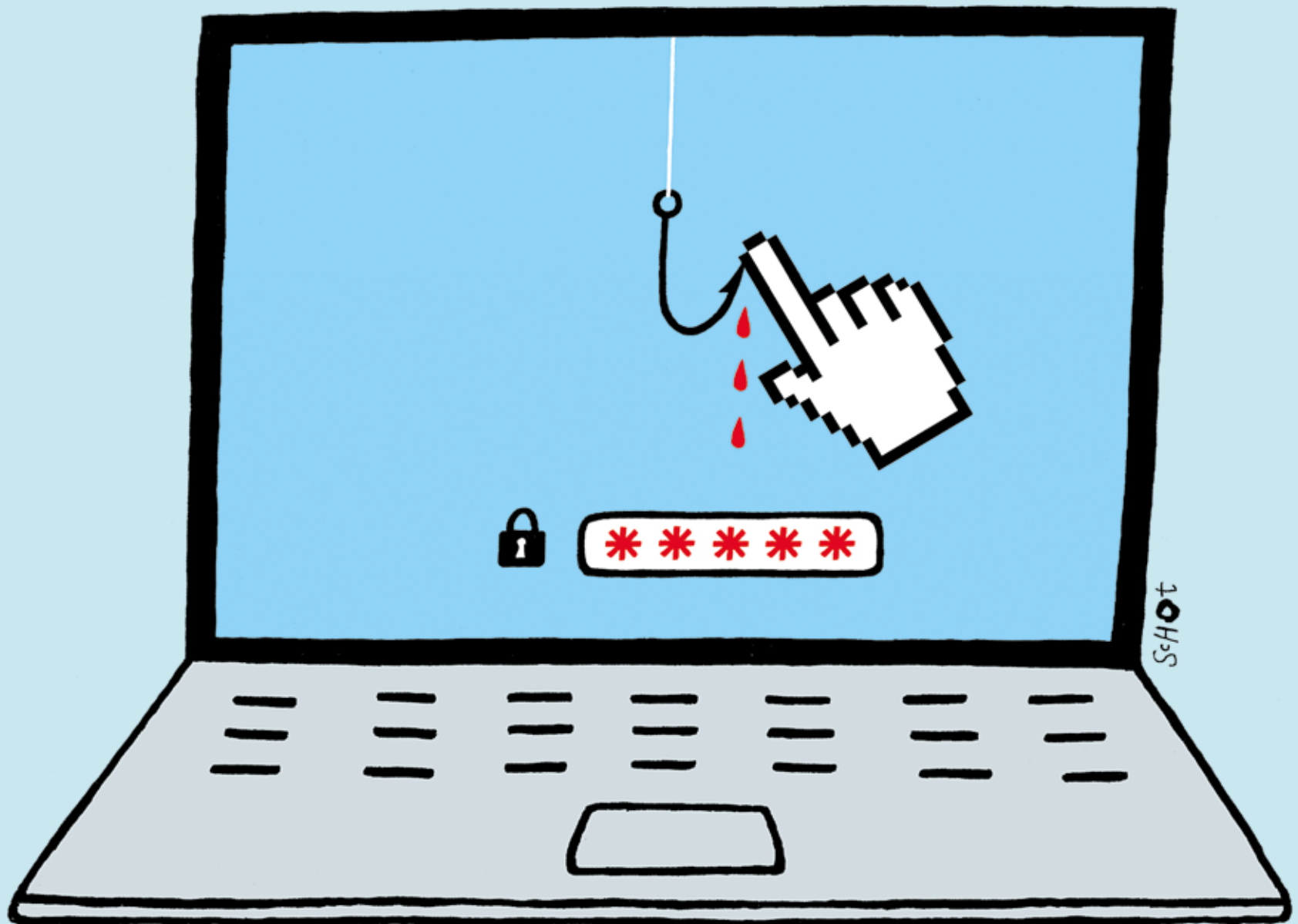
Wat Janssen wel alvast wil zeggen is dat de studie "vooral aantoonde dat de behandeling veilig en haalbaar is. Om daadwerkelijk te kunnen stellen dat het effectief is, zijn er vervolgstudies met meer proefpersonen nodig, te beginnen met zestien mensen. Daarvoor zoeken we nu financiering." Als bijvangst levert dat mogelijk ook een beter begrip op van het precieze mechanisme dat het gepiep veroorzaakt. "Het mooie is dat je in het brein zit, die meetgegevens zijn waardevol. Misschien leidt dat uiteindelijk weer tot ideeën voor andere, minder invasieve behandelingen." Maar dat is voorlopig toekomstmuziek. Allereerst de publicatie van de meest recente studie. Dan stroomt de inbox weer over met honderden mails, verwacht Janssen. "Drie jaar geleden, toen we de resultaten van één proefpersoon publiceerden, zag je dat ook al. Ontzettend veel media-aandacht, de NOS overwoog het zelfs als item voor het achtuurjournaal."

Daarbij is het een kwestie van verwachtingen temperen, zegt hij. Ook als DBS voor tinnitus ooit in de klinische praktijk toegepast gaat worden, zal dat alleen een optie zijn voor de meest ernstige gevallen. "Het is heel intensief en je brengt iets lichaamsvreemds in het brein, er is altijd een kleine kans op bloedingen of infecties. Die risico's moeten opwegen tegen de klachten." De belangrijkste boodschap, zegt Devos, blijft nog altijd: "Voorkomen is beter dan genezen."

UM start campagne om 'cyberweerbaarheid' medewerkers te verhogen

Een briefje met WACHTWOORDEN OP JE MONITOR

Een mailtje van 'de baas'. "Ik zit in een belangrijk overleg en heb dringend je hulp nodig. Ik heb vanmiddag tien Apple Giftcards van 50 euro nodig. Zou jij die snel voor mij kunnen gaan halen? Je krijgt het geld teruggestort." Bij veel UM-medewerkers gaan de alarmbellen bij zo'n bericht rinkelen, maar nog niet iedereen herkent dit soort staaltjes van CEO-fraude. De Universiteit Maastricht start 3 november een bewustwordingscampagne om de 'cyberweerbaarheid' te verhogen.

Tekst: Riki Janssen

Illustratie: Bas van der Schot

Meerdere keren per week doet een crimineel zich voor als een UM-leidinggevende, vertelt Jules Silvertand, Corporate Information Security Officer (CISO). Die mailtjes en appjes zijn een "stuk geavanceerder" dan de 'hoi mam-berichtjes' waarin een *fake* zoon of dochter via Whatsapp vraagt om snel wat geld te storten omdat hij of zij de telefoon kwijt is. "Deze mensen weten wie de leidinggevende is, dat achterhalen ze via de website of LinkedIn. Ze weten hoe lang iemand in dienst is. Vooral mensen die nieuw zijn, en dus de cultuur nog niet goed kennen, zijn een doelwit." Toch gaat het niet vaak mis. Zo'n twee keer per jaar trapt iemand in de val. "Het zijn mensen die willen helpen, meteen in actie komen en in alle haast onvoldoende controleren wie de afzender is."

Pogingen tot *phishing* zijn lopende bandwerk, dag in, dag uit, zegt Silvertand. Hierbij doen criminelen zich voor als een betrouwbare partij - denk aan de UM, een bank of overheidsinstantie - en proberen ze hun slachtoffers gevoelige informatie te ontfutselen: onder andere wachtwoorden, pincodes of rekeningnummers. Maar ook hier is het 'succes' heel laag. "Ook al krijgen ze het wachtwoord in handen, dan kunnen ze niet verder vanwege de Multi Factor Authenticator, de bevestiging via je mobieltje dat jij het bent."

Zwakste schakel

Het is een van de extra beveiligingen die sinds de grote hack van Kerst 2019, toen de hele universiteit platlag en de hackers (met succes) losgeld eisten, zijn ingevoerd. "We hebben daarna veel maatregelen genomen, zowel als het gaat om de techniek als de processen. Ons netwerk is gesegmenteerd. Is er een aanval op één plek, dan raakt niet meteen het hele netwerk geïnfecteerd. We hebben verder onder andere een 24/7 monitoring door een extern team van cyberspecialisten

dat ons meteen waarschuwt als ze op iets stuiten dat op een aanval lijkt."

Waarom dan toch deze bewustwordingscampagne? "De gebruiker is de zwakste schakel. Onlangs had iemand software nodig die hij zelf van het web plukte en installeerde. Die software zorgde ervoor dat zijn computer onderdeel werd van een *botnet*: een verzameling van geïnfecteerde machines, het kan om tienduizenden gaan, die worden ingezet om andere computerinstallaties aan te vallen. Al onze laptops en desktops worden continu bewaakt, we zagen hier dat er iets verdachts gebeurde en konden ingrijpen." Voor de duidelijkheid: de bewaking is niet geïnteresseerd in *wat* een medewerker doet op zijn computer, net als bij een virusscanner trekt het systeem bij "kwaadaardige handelingen" aan de bel, zoals bij een poging om *malware* te installeren.

Slimmer en vindingrijker

Het gaat dus al vaak goed, zegt Silvertand, maar het moet nog beter. Niet in de laatste plaats omdat criminelen steeds slimmer en vindingrijker worden. "Het is zelfs voor ons soms lastig om een phishingmail van een gewone te onderscheiden. Hele UM-pagina's worden nagemaakt, bijna niet te onderscheiden van het origineel." Daarom staat er een bijscholingsprogramma (naast al bestaande initiatieven op dit vlak) in de steigers dat op de eerste plaats bedoeld is voor nieuwe medewerkers, maar straks, zo hoopt hij, voor iedereen verplicht wordt.

Even een test: laat u de laptop of tablet aanstaan als u koffie haalt? Hangt er een briefje aan uw monitor met daarop een of meerdere wachtwoorden? Liggen er lijsten met persoonsgegevens op uw bureau? Zijn de archiefkasten afgesloten? "De meeste UM-gebouwen zijn toegankelijk voor iedereen, ook voor mensen met kwade bedoelingen", aldus Silvertand.

En hoe herken je een dreiging? Wat te doen als er iets mis is? Kun je ongestoord de privé-computer en telefoon gebruiken als je met

data van de UM werkt? Zaken die in de cursus aan de orde zullen komen. "Dat laatste is tot op zekere hoogte toegestaan volgens de *Acceptable Use Policy*. Het toestel moet wel aan allerlei beveiligingsvoorwaarden voldoen. Wie een telefoon verliest die je zonder wachtwoord kan openen, zorgt voor een datalek. Dan kan een vreemde bij heel veel gegevens: adressen, mailbox, data. We kijken nu hoe we toegang tot UM-data op privé-apparaten veiliger kunnen maken."

Whatsapp of Signal

En wat is beter: Whatsapp of Signal? Silvertand geeft alvast het antwoord: de laatste, want "Signal slaat in tegenstelling tot het moederbedrijf van Whatsapp, Meta, slechts minimale gebruikersgegevens op. Whatsapp slaat allerlei metadata op, zoals vanaf welk toestel en met wie je communiceert en hoe lang, en deelt deze data met andere bedrijven van moederbedrijf Meta, zoals Facebook, voor bijvoorbeeld advertentiedoelinden." Behalve een nieuwe e-learning omgeving zal er om de twee maanden een ander thema centraal komen te staan: informatieveiligheid, gegevensbescherming en kennisveiligheid. Ook zal een *mystery guest* (een expert op gebied van cybersecurity) door de gebouwen gaan lopen om daar "onwenselijke situaties" als dat onbemande kantoor of het briefje met wachtwoorden te traceren. "Niet om mensen op de vingers te tikken, maar om ze bewust te maken van de risico's."

Nooit klaar

Nog een laatste waarschuwing van Silvertand: "Het vergroten van de cyberweerbaarheid houdt nooit op, er komen voortdurend nieuwe technologieën bij, de werkwijze van criminelen verandert steeds. Dus dit project is geen kwestie van 'even aandacht en dan is het klaar'."

nieuws

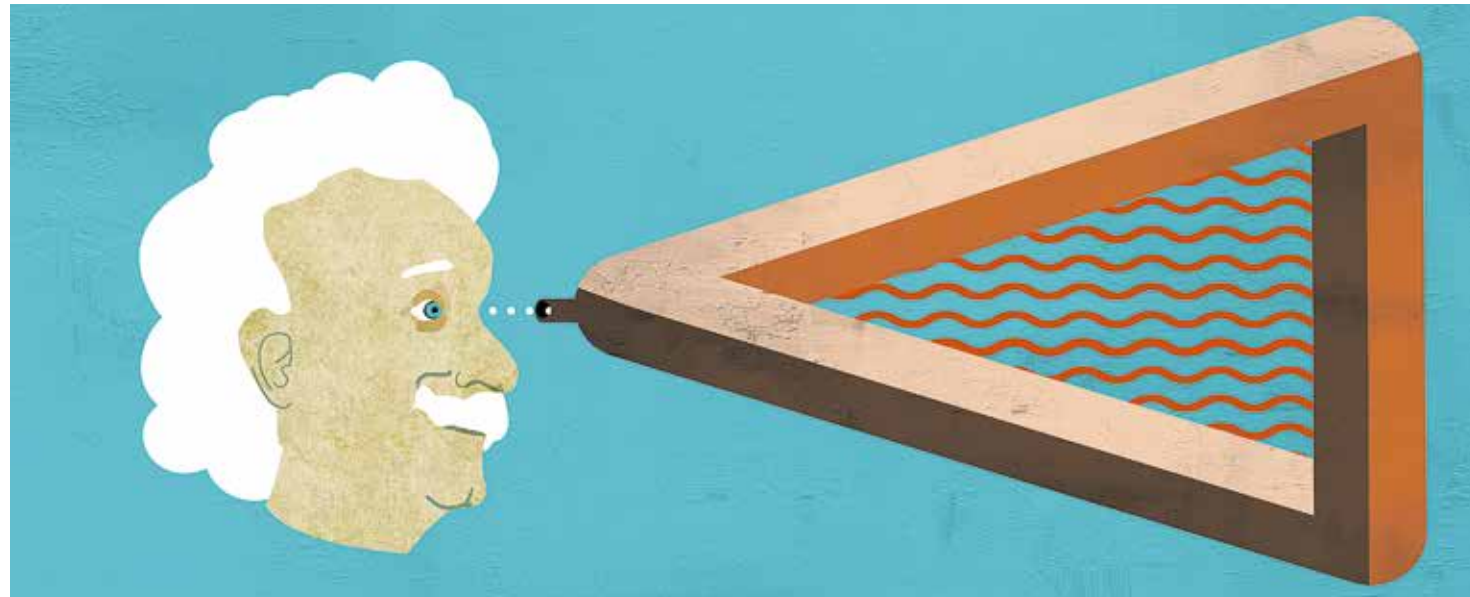
Steun uit Berlijn cruciaal voor deelstaten

Vervolg van pagina 3

op voldoende afstand. Volgens Hasinger heeft deze optie, met op beide locaties één detector, nu de "prioriteit" en gaan Saksen en Sardinië deze samen bestuderen.

Cruciaal lijkt de positie die de Duitse federale regering gaat innemen. Afgelopen zomer omarmde deze de Einstein Telescoop door het project op een prioriteitenlijst met grote wetenschappelijke projecten te plaatsen, maar sprak daarbij nog geen voorkeur voor een locatie uit. Voor de deelstaat Noordrijn-Westfalen is een bijdrage uit Berlijn voor de bouw van de detector in de Euregio Maas-Rijn een voorwaarde om zelf ook "substantieel" de portemonnee te trekken. Kiest de federale regering voor de Euregio, dan volgt er volgens Hasinger vanuit Saksen helemaal geen aanvraag meer voor het project, ook niet samen met Sardinië.

Met de hete adem van de concurrentie in de nek staan de ontwikkelingen in de Euregio ook niet stil. In een zoektocht naar meer (politieke) medestanders hoopt men dat

Illustratie: Simone Golob

ook Luxemburg zich aansluit bij de kandidatuur, bevestigde Sjoerd Sjoerdsma, CEO van de Einstein Telescoop Nederland, eerder deze maand tegenover BNR. Daarover lopen inmiddels gesprekken. Intussen verhoogde Vlaanderen de reservering voor de bouw van 200 naar 500 miljoen euro. De Nederlandse overheid zegde eerder al 870

miljoen toe, de Waalse 200 miljoen. De totale kosten voor de bouw worden op minstens twee miljard geschat.

Dennis Vaendel

PODCAST
OBSERVANT

HET AUDIOZUSJE VAN HET WEEKBLAD VAN DE UNIVERSITEIT MAASTRICHT, waarin we je bijpraten over wetenswaardigheden, bijzonderheden en nieuws over de universiteit en het studentenleven.

colofon

Redactie Wendy Degens (hoofdredacteur), Deborah Blekkenhorst, Peter Doorackers, Cleo Freriks, Riki Janssen, Stefan Moens (financieel medewerker), Dennis Vaendel
Telefoon 043 3885390

E-mail observant@maastrichtuniversity.nl

Website www.observantonline.nl

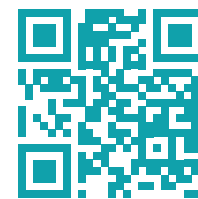
Aan dit nummer werkten mee Wammes Bos, Tiuri van Rossum, Sally Wyatt

Ontwerp en illustraties Simone Golob

Vertalingen Maud Bovelander, Susanna

MacDaniel **Druk** Janssen/Pers Gennep

Advertenties Zie alle info onder het kopje 'service' op onze site.

TE KOOP van particulier volledig verduurzaamde ruime bungalow in Cadier en Keer, instapklaar. Bieden vanaf € 640.000,-

Brochure via bungalowcadierenkeer@gmail.com

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN- ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP **WWW.OBSERVANTONLINE.NL**